

KATHERINE

PAN
COOL

Parittelurituuaaleja

.

KATHERINE

PAN

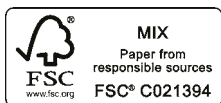
COL

Paritteluritualeja

Suomentanut Taina Helkamo

BAZAR

Suomentaja kiittää Taiteen edistämiskeskusta saamastaan tuesta.

Suomentanut Taina Helkamo
Ranskankielinen alkuteos *Bed Bug*
© Éditions Albin Michel, 2019

Kannen suunnittelu Satu Kontinen / Satukala Design

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-376-110-0

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale
Painettu EU:ssa

Berthelle
Madeleine

Lapsen nyyhkytys hiljaisuudessa kiroaa syvemmin
kuin väkevän miehen raivo.

ELIZABETH BARRETT BROWNING
"THE CRY OF THE CHILDREN"

Rose kutsui Leon illalliselle eräänä
tiistai-iltana...

Rose kutsui Leon illalliselle eräänä tiistai-iltana viikkoa ennen joulua.

Hän oli viivytellyt laboratorion portailla ja empinyt. He olivat tutkineet koko päivän *Lamprohiza splendidulaa*, pientä Elsassissa elävää *Lampyridae*-sukuun kuuluvaa tulikärpystä, jonka tuottamalla molekyylillä näytti olevan syöpähoitojen kannalta lupaavia ominaisuuksia. Lisäksi se vaikutti uudistavasti ihokudokseen. Laboratorion johtaja hieroi käsiään yhteen ajatellessaan, miten löydöstä voisi hyödyntää.

Rose oli miettinyt, oliko Leon kutsuminen illalliselle sittenkään hyvä ajatus. Hän oli pureskellut kynsiään, rypistänyt ja oikonut päällystakkinsa alta pilkottavan laboratoriotakkinsa helmaa, laskenut, kuinka monta päivää jouluun tarkalleen oli. Leo palaisi New Yorkiin. Rosen pitäisi kutsua hänet syömään, se olisi kohteliasta, tapa osoittaa että heidän viimeisen puolen vuoden aikana tekemä yhteistyönsä oli sujunut hyvin ja ollut hedelmällistä, että heidän työnsä saattaisi johtaa todelliseen tieteelliseen läpimurtoon muun muassa rinta- ja

keuhkosyöpäsairaiden ja vakavista palovammoista kärsivien hoidossa. Rose nautti siitä, että sai olla ”hyödyllinen”. Hänestä sen kauniimpaa sanaa ei ollutkaan. Ja jos Rose jotain rakasti yli kaiken, niin sanoja ja hyönteisiä.

Seuraavana päivänä laboratorio suljettaisiin muutamaksi päiväksi. Kutsu oli esitettävä nyt tai ei koskaan.

– Oletko vapaa tänä iltana? Mentäisiinkö illalliselle?

– Illalliselle? Sinä ja minä?

– Niin, tai siis... Voisihan sitä ehkä.

Leo oli hymyillyt vienosti kuin Rose olisi juuri pudonnut Kuusta korsetissa ja verkkosukissa sangollinen meteoriitteja kädessään. Hän oli pyyhkäissyt sormensa hiusten läpi, pörröttänyt tukkaansa ja sanonut:

– No huh! Odota hetki.

Rose oli ajatellut, että ei hänen kysymyksensä nyt noin kummallinen ollut! Ei sen vuoksi tarvinnut tukkaansa repiä.

– Minun täytyy vilkaista kalenteriani.

Leo oli ottanut puhelimen parkatakkinsa taskusta.

– Minulla on aika lailla tekemistä vielä ennen lähtöä.

Hän oli selannut kalenteriaan ja kurtistanut kulumiaan. Hän vaikutti melkein ärtyneeltä.

– Tämä tuli vähän yllättäen. Te tytöt olette sitten nopeita käännteissänne.

Hienosti hoidettu! Opinpahan olemaan kohtelias. Mitä terapeutini minulle viime kerralla sanoikaan? ”Rose, sinun on asetuttava ympyrän keskusta ja säilytettävä

etäisyys, ja kun impulssi tulee, älä toimi vain siksi, että tunnet painetta toimia, vaan mieti, haluatko sinä todella tehdä, mitä sinulta pyydetään, vai totteletko vain vanhaa kaavaa ja toistat oppimaasi vaikka se ei ole oma tahtosi. Lyhyesti sanottuna: sinun on kysyttävä itseltäsi, toimitko muiden painostuksesta vai onko valinta sinun omasi. Kysyttävä itseltäsi: 'Mitä minä, Rose Robinson, haluan tehdä?' Toimi vasta sen jälkeen."

Hän ei ollut ehtinyt asettua ympyrän keskusta. Hän oli hätiköinyt, tyrkyttänyt itseään tarjottimella. Kätet selän taakse sidottuina ja kaksi persiljanokkaa sieraimissa. Tehkää minulle, mitä haluatte.

– Siis ei meidän ole mikään pakko. Kunhan ajattelin...

– Ei, ei, älä nyt vain loukkaannu, Rose. Älä missään nimessä.

Leo oli ottanut sellaisen äänensävyyn kuin olisi vaarallista psykopaattia hoitava lääkäri, joka on aikeissa pukea tälle pakkopaidan, mikä oli Rosesta raivostuttavaa.

– Lähtisin mielelläni, mutta minun on kirjoitettava yksi artikkeli New Yorkin yliopistooni. Se ei ole vielä aivan valmis, ja palautus on huomisaamuna.

Leo oli virnistänyt ja imaissut irrottaakseen hampaidensa väliin takertuneen ruoanmurun. Hän oli imaissut monta kertaa ennen kuin lopulta nielaisi tyytyväisenä ja puri huuliaan.

Rose oli kääntänyt katseensa pois päin.

Hyvä on, eihän hän hullumman näköinen ollut. Laboratorion tytöt olivat heikkoina hänen ruskeaan hiuskiehkuraansa ja siihen, miten hän asetti sen haluamallaan tavalla nyökkäämällä hieman eteenpäin ja nappaamalla suortuvan päästä kiinni, miten huolettomasti hän työnsi kädet laboratoriotakkinsa taskuun seisoskellessaan ryhdikkäänä ja miten hän hymyili niin, että hänen vasempaan poskeensa ilmestyi kuoppa. Tytöt puhuivat hänen vakavasta katseestaan ja mustista, arvoituksellisista silmistään. Mutta ei hänen perässään mikään naislauma juossut, ei pidä liioitella. Hän oli yhtä kaikki keskikategoriaa: keskiverto+. Keskin-kertainen nenä, keskinkertainen suu, keskinkertaiset olkapäät, hieman kumara ryhti, pitkäjalkainen hujoppi. Rose piti hänen pitkistä jaloistaan mutta ei hänen keltaisista housuistaan. Sillä Leo Zackarialla oli usein keltaiset housut. Joskus ne olivat violetit tai viinipunaiset, mutta useimmiten erittäin keltaiset. Ja niiden kanssa Leo käytti kammottavia, erittäin ruskeita jalkineita. Rose välitti tietoisesti käyttämästä niistä sanaa ”kengät”, sillä ne kammotukset eivät ansainneet sellaista nimitystä. Hän oli varmasti samanikäinen kuin Rose, kahdenkymmenenyhdeksän, ehkä kolmenkymmentä, hänellä ei ollut vihkisormusta eikä hän sanonut ”me” tai käyttänyt koskaan ensimmäisen persoonan monikon omistusmuotoa. Sen kuluneen puolen vuoden aikana, jonka he olivat työskennelleet yhdessä ja tuuppineet päivittäin lounastarjottimiaan eteenpäin laboratorion ruokalassa, Leo ei ollut koskaan lausunut yhdenkään

tytön tai pojan nimeä kiintymystä äänessään. Eikä hänellä ollut ollut seuralaista edellisillan pikkujouluissakaan, vaikka melkein kaikki muut kollegat olivat tulleet illanviettoon kumppaninsa kanssa. He olivat olleet purskahtaa hysteriseen nauruun, kun Kirsten oli esitellyt poikaystävänsä Nielsin ”toisena puolikkaanaan”. Nielsillä oli pilkullinen solmuke, hän joutui varvistelemaan yltääkseen Kirstenin olkapään tasolle ja osti varmasti vaatteensa supermarketin lastenosastolta. Leon silmät olivat kimmeltäneet täynnä pidäteltyjä kyyneleitä. Rose oli pidättänyt hengitystään ja tukahduttanut naurunsa. Leo oli taputtanut häntä selkään ja sanonut: ”Kokoa itsesi, Rosa, kokoa itsesi!” Kun Leo lausui hänen etunimensä sillä tavalla kuubalaisittain, se solahti Rosen sisuskaluihin kuin hyväily. Hänestä tuntui, että he olivat yhtä, kumppaneita – ja että Leo kosisi häntä siltä seisomalta. Se oli yksi hänen haaveistaan. Salama-kosinta. Tadaa! Olen hulluna sinuun. Haluatko tulla vaimokseni?

Mutta sellaista tapahtuu lähinnä elokuvissa.

Tuona iltana laboratorion portailla kehätien valojen väikkyessä kalvakoina sateessa he esittivät kuitenkin aivan toista kohtausta. Eikä Rosen rooli ollut yhtä suloinen.

– Noh, kyllä se onnistuu... Palautan artikkelini päivää myöhemmin, ei se niin vakavaa ole, Leo sanoi lopulta ja pyyhkäisi pisaran nenänsä päästä.

Rose oli miettinyt, oliko se sadepisara vai räkää.

– Haluaisin käydä kotona vaihtamassa vaatteet, Leo oli lisännyt. – Nähtäisiinkö siinä elsassilaisessa taver-
nassa? Tulikärpäsemme kunniaksi. Sitä paitsi minä ra-
kastan hapankaalia. Eikä sitä löydä kovin helposti
New Yorkista.

Leo oli purskahtanut hilpeään nauruun, joka ei so-
pinut lainkaan yhteen sumuisen sään, kaatosateen ja
kehätien valojen kanssa. Ikään kuin hän olisi riemuin-
nut ajatuksesta päästä syömään hapantunutta kaaliaan,
yksin tai seurassa, sillä ei tuntunut olevan merkitystä.
Rose ei ollut hänelle kuin veruke päästä ahtamaan ku-
punsu pullolleen. Se oli nöyryyttävää. Rosen ei tehnyt
enää mieli lähteä syömään hänen kanssaan. Ympyrän
keskusta oli jälleen kerran liian kaukana, ja Rose oli
luopunut ajatuksesta asettua siihen enää. He olivat so-
pineet ajan, jolloin tapaisivat. Leo oli pyyhkinyt taas
pisaran nenänpäästään – räkää vai sadevettä? – ja he
olivat eronneet kätellen tiukalla otteella kuin kaksi
ammattikamppailijaa. Rose oli pyyhkinyt kädet tak-
kiinsa ja katsellut Leon loittonevan. Leon ruskeat jalki-
neet uikuttivat lammikoissa *uik-uik*, ja hän kulki salk-
kunsu painon kallistamana hieman etukumarassa.

– Valitsen jonkin valkoviinin, Leo julisti tilattuaan
choucroute royalen, annoksen valkoviinissä haudutet-
tua hapankaalia. – Pidätkö valkoviinistä?

Rose inhosi valkoviiniä. Hän sai valkoviinistä
kramppeja jalkoihin yöllä, ja seuraavana päivänä ki-
visti munuaisia.

– Otetaan koko pullo, eikö vain? Pitäähän meidän juhlia töiden loppumista ja lähestyvää joulua.

– Jos sinä tahdot...

– Erinomainen elsassilainen valkoviini erinomaisille työtovereille! Eihän sitä tiedä, vaikka saisimme vielä Nobelin saavutuksistamme. Heh! Kunhan pelleilen, tai no en ihan täysin... Iskimme kultasuoneen sen *Lamprohiza splendidulamme* kanssa. Kultaryntäys ei ole kaukana.

Onko hän tyhmä vai mitä? Eihän hän voi olla tajuamatta, että laboratorion johtaja Ronald Lupaletto voi hyvin vielä viedä meiltä työmme, röyhistellä rintaansa, ottaa vastaan tunnustukset, onnittelut ja šekit. Pakkohan hänen on se ymmärtää tai... hän on tyhmä.

Ja minä hukkaan aikaani.

Miten niin minä hukkaan aikaani?

Mitä minä oikein tarkoitan sanoessani niin? Elätellen toiveita...? Käytän aikaani...? Joko minulla on morsiuskimppu oikeassa kädessä ja sukkanauha vasemmassa reidessä?

Kokoa itsesi, Rose!

Leo kävi läpi viinilistaa, hymähteli ”oh” ja ”ah” kotimaansa tyyliin, hieroi käsiään yhteen ja toisteli: ”Oi Pariisi, Pariisi, ei missään muualla kuin täällä, vain Pariisissa...”

Rose ei tiennyt enää mitä sanoa. Hän oli kuvitellut, että tilanne oli hänen hallinnassaan, kun hän oli esittänyt kutsun. Hän oli kokenut olevansa hieman Leon yläpuolella, vahvemmillä ja kovin suopea ulkomaalaista

kollegaansa kohtaan, kun hän, CNRS:n tutkija, kutsui tämän illalliselle. Olen kohtelias ja huomaavainen, ei minun ole pakko, ei tämä kuulu työnkuvaani, ja nyt olen äkkiä pelkän statistin roolissa ja minun on pakko syödä käynyttä kaalia ja juoda valkoviiniä, mistä saan kärsiä koko yön.

– Kas niin, Rose, hapankaalihan sopii happamuutensa vuoksi hyvin yhteen kuivan ja mineraalisen valkoviinin kanssa, silvanerin tai rieslingin. Kumpaa haluaisit mieluummin?

Rose ei halunnut kumpaakaan. Mutta Leon innostunut ilme sai hänet sanomaan:

– Pidän molemmista.

Rose painoi kyntensä kämmeniinsä ja soimasi itseään siitä, millainen pelkuri hän oli. Jälleen kerran hän miellytti mieluummin toista kuin itseään. Hän ei edes pyrkinyt ympyrän keskustaan. Hän kirmasi kaukana todellisesta minästään. Ja kuten kaikki tietävät, kaukana todellisesta minästään ihminen ei ole minkään arvoinen vaan asettuu maahan matoksi ja anelee muita marssiin päältään.

Hän vilkaisi viereiseen pöytään, jossa seitsenhenkisen hapetetun vaalea perhe ahmi kaalia, makkaroita, savustettua porsaanrintaa, grillattua laardia ja paahdettua pekonia ja vertaili erilaisia vuoden mittaan maistamiaan hapankaaliannoksia kuin olisi lukenut Raamatun säkeitä. Perheen valkohiuksinen esikoistytär järsi sormissaan puristamaansa litteää luuta suu veressä ja povi pamppaillen. Muut mutustivat ruokaansa tuijottaen

tyhjyyteen. Heidän ripsenpäätänsä näyttivät kärähtäneiltä. Raolleen unohtuneissa suissa pyöri kaalia, lihanpaloja ja perunaa. Kuin pesukoneiden pyöreissä ikkunoissa vellovaa pyykkiä.

Miksi Rose ajatteli sellaista?

Ilta oli hädin tuskin alkanut.

Pysy positiivisena, tyttöseni. Toisinaan kömpelökin alku voi olla kauniin suhteen alku. ”Joskus kun astuu paskaan, voi löytää kultarahan!” oli mummillä, hänen äidin puolen isoäidillään, tapana sanoa. Mummi lakkaa varpaankyntensä mariininsinisiksi. Hän puhuu varpailleen. Kymmenelle pienelle merimiehelleen. Hän kysyy niiltä, voittaako hän lotossa. Sitten hän voisi ostaa asunnon. Ei hän silkasta sydämensä riemusta hakeutunut miehensä kuoltua kaksi vuotta sitten asumaan tyttärensä luokse rue Rochambeau 8:aan Montholonin aukiota vastapäätä. 73-vuotiaalle naiselle ei vuokrata enää asuntoa. Ihmiset pelkäävät, että hän asettuisi asumaan mutta ei maksaisi vuokraansa, sillä yli 65-vuotiasta vuokralaista ei saa häätää asunnostaan.

– Se on ainoa syy siihen, että asun täällä, mummi selittää. – No olethan sinäkin täällä, sehän on selvä. Jos voit lotossa, muutetaan kahdestaan tropiikkiin. Aina-kin siksi aikaa, kun äitiäsi täällä näkyy! Silloin täällä vetää aika lailla.

– Miksi sinä puhut varpaillesi?

– Se nyt on vain tapa, joka minulla on ollut pikku-tytöstä asti. Laskin aina herätessä varpaani. Pelkäsin,

että yksi niistä olisi kadonnut yön aikana, ja kun ei minulla ollut juuri tovereita koulussa...

Leo söi ahnaasti hapankaaliannostaan ja joi valkoviiniään, pyyhki suunsa kuin villiintynyt lasinpyyhkijä ja jatkoi taas. Hän osoitteli hapankaalia haarukassaan ja pahoitteli sitä, että ei keskustellut, ja suu täynnä ruokaa hän selitti, ettei sen saanut antaa jäähtyä. Rose nyökytteli. Viesti oli mennyt perille.

Rose leikki pitkällä ja kapealla makkaralla, siirteli sitä lautasen puolelta toiselle, leikkasi siitä palan ja makkara vääntyi ja käyristyi ja mätkähti takaisin lautaselle ilman päätään. Vaaleanpunaisesta lihasta tirsui hieman spermamaista nestettä. Rose kavahti ajattellessaan miehen elintä. Hän laski veitsen kädestään ja kielsi itseään katsomasta tirisevää makkaraa. Miehen elimen nahkahatun poisto on kuulemma hyväksi terveydelle. Jokaisen pikkupojan kikkelistä pitäisi leikata pieni pala päästä pois.

Hän sanoi ”kikkeli”.

Kuten hänen äitinsä.

”Onhan miehen kikkelin imeminen vastenmielistä, mutta jos elämässä jotain haluaa, niin se on vain tehtävä!” Ja äiti jatkoi: ”Miksi te luulette, että Raymond, rauha hänen sielulleen, osti minulle asunnon rue Rochambeaulta Montholonin aukion reunalta?”

Rose mietti, oliko Leon kikkeli leikattu. Sitten hän kokosi itsensä. Tämä on työillallinen. Leo Zackarialla ei ole kikkeliä.

OUU!

Sano kyllä elämälle!

Pariisilainen hyönteistutkija Rose Robinson on tehnyt hyvää yhteistyötä amerikkalaiskollegansa Leo Zackarian kanssa mutta ei osaa oikein päättää, pitääkö hän miehestä vai ei. Leon keltaiset housut nostattavat hänessä lähes inhon kaltaisia vastenmielisyyden väristyksiä. Toisaalta taas Rosella on taipumusta ajatella itsensä naimisiin lähes kenen tahansa vastaan tulevan miehen kanssa, vaikka hänen omien vanhempiansa liitto ei ole luonut ruusuista kuvaa avioelämästä. Ehkä rakastumiselle pitäisi kuitenkin antaa mahdollisuus?

KATHERINE PANCOL osaa kertoa romaaneissaan kipeistä aiheista, kuten manipuloivista ihmissuhteista, hilpein äänensävyin mutta silti koskettaen. Rempseä kertoja pyyhkii pölyt kankeiksi käyneistä ajatuksista raikkaan feministisellä näkökulmallaan ja upeasti piirretyillä, vahvoilla naishahmoillaan.

BAZAR